INTEGRATED CURRICULUM. INTEGRATED TEACHING

Elena Lucia Mara
Prof., PhD., Lucian Blaga University of Sibiu

Abstract:The curriculum should be developed in accordance with the educational ideal, reflect the socio-cultural values of a society. It must respect students' age peculiarities as well as the principles of learning psychology, help students to discover and use their available resources, develop their divergent, critical and creative thinking. From a curricular point of view, integration means organizing and linking school subjects in order to avoid their traditional isolation. Integrating means to connect, coordinate and combine separate parts into a unitary and harmonious whole. The notion of integrated curriculum is not new. Since the early 18th century, J.J. Rousseau anticipates the modern meaning of the concept, claiming the necessity of a curriculum built on the needs and interests of the child and from natural experiences specific to everyday life. Curricular integration is especially beneficial for primary classes and is due both to the learning characteristics of children and to the way in which teaching is organized. Starting with the gymnasium cycle, the teaching is done by specialized teachers on certain disciplines, the integration based on the content becomes so difficult to achieve. Curriculum construction involves initial theoretical conception, namely design, design, planning, but also implementation, evaluation, recovery, valorisation. The attributes of a curriculum are: orderly, systematic, ample, staggered, flexible, replicable, reconfigurable. In the curriculum methodology, four models of the curriculum's anticipative-theoretical conception have been outlined, which also influence the practical aspects: the rational model, the express-finalist model, the processual model, the situational model.

Keywords: curriculum, integration, methodology, models, teaching

Din punct de vedere curricular, integrarea înseamnă organizarea, punerea în relație a disciplinelor școlare, cu scopul de a evita izolarea lor tradițională. A integra înseamnă a pune în relație, a coordona și a îmbina părți separate într-un întreg functional unitară și armonios. Noțiunea de curriculum integrat nu este tocmai nouă. Încă de la începutul secolului al XVIII-lea, J.J. Rousseau anticipează înțelesul modern al conceptului, susținând necesitatea unui curriculum construit pe baza nevoilor și intereselor copilului și pornind de la experiențe naturale, specific vieții cotidiene. Integrarea curriculară își manifestă beneficiile mai ales la clasele primare și se datorează atât particularităților de învățare ale copiilor, cât și modului de organizare a predării. Începând cu ciclul gimnazial, predarea se realizează de către profesori specializați pe anumite discipline, integrarea pe baza conținuturilor devenind astfel greu de realizat. În ciuda acestui fapt, testările din cadrul evaluării naționale de la clasa a șasea din anul 2014, au fost alcătuite în manieră integrate sub denumirea generică de „Științe”, vizând competențe din cadrul mai multor discipline (matematică, biologie, fizică). Interdisciplinaritatea la nivelul gimnazial și liceal se manifestă prin concursuri inter- și transdiciplinare.

➢ **Curriculumul integrat** prezintă următoarele caracteristici:

- combinarea și punerea în relație a obiectelor de studiu;
- stabilirea de relații între concepte, fenomene și procese din domenii diferite;
- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața cotidiană;
- centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor;

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

- principiile organizatoare ale curriculumului sunt unitățile tematice, conceptele sau problemele;
- flexibilitatea în gestionarea timpului școlar și în gruparea elevilor;
- maximizează utilizarea timpului de învățare pentru „împrumuturile" dintr-o arie spre a fi utilizate ca suport în alta.

Valențele formative ale abordării integrate a curriculum-ului, argumentele psiho-pedagogice în favoarea dezvoltării unui curriculum integrat sunt multiple. Astfel, în planul profunzimii și soliditații cunoștințelor dobândite printr-o atare abordare, plusul calitativ este evident:

- cei care învață identifică mai ușor relațiile dintre idei și concepte, dintre temele abordate în școală și cele din afara ei;
- baza integrate a cunoașterii conduce la o mai rapidă refacere a informațiilor;
- timpul de parcurgere a curriculum-ului este sporit.

În planul relațiilor interpersonale:

- integrarea curriculară încurajează comunicarea și rezolvarea sarcinilor de lucru prin cooperare;
- în timpul derulării proiectelor se dezvoltă un „sens al comunității" și o perfecționare implicită a modurilor de grupare;
- elevii devin mai angajați și mai responsabili în procesul învățării;
- curriculum integrat promovează atitudini pozitive.

În ce privește rolul cadrului didactic, acesta devine un „facilitator" mai mult decât o sursă de informații. Luând în considerare aceste avantaje, pedagogii recomandă abordarea integrate a curriculum-ului sau a unor aspect ale acestuia, fiind în același timp conștienți de problemele complexe pe care un asemenea demers le implică: abilitarea metodologică a cadrelor didactice pentru integrarea curriculară, realizarea unei coordonări corecte între temele abordate din perspectiva integrate și temele abordate clasic, stabilirea modalităților de evaluare a performanțelor individuale, mai ales în situația învățării prin cooperare, acomodarea corectă a proiectelor și abordării pe teme într-o schema orară coerentă.

Elaborarea curriculum-ului în viziune interdisciplinară

Curriculum-ul trebuie să fie elaborat în conformitate cu idealul educațional, să reflecte valorile socio-culturale specifice unei societăți. Acesta trebuie să respecte particularitățile de vârstă ale elevilor, precum și principiile de psihologie a învățării, să îi ajute pe elevi să își descopere și să își valorifice disponibilitățile de care dispun, să dezvolte gândirea divergentă, critică și creative a acestora.

- *Principii care țin de activitatea de învățare*: elevii adoptă stiluri, tehnici, procedee de învățare diferite și au ritm de învățare diferite; activitatea de învățare are la bază eforturi intelectuale și mortice continue, implicare afectivă, motivație și autodisciplină; învățarea se poate realiza în cadrul activităților individuale și de grup; activitatea de învățare își propune formarea de capacități, competențe, abilități, atitudini, comportamente, conduită și însușirea de cunoștințe. La baza activității de învățare trebuie să stea interesele și nevoile educaționale ale elevilor pentru a contribui la dezvoltarea personalității acestora și la integrarea lor active în viața social și profesională.

- *Principii care se referă la activitatea de predare*: cadrele didactice trebuie să propună situații de învățare diverse și eficiente, care să permit atingerea obiectivelor instructiv-educative urmărite; activitatea de predare trebuie să stimuleze și să susțină motivația elevilor pentru învățarea contină, permanentă; cadrele didactice trebuie să descopere și să dezvolte aptitudinile elevilor, să răspundă intereselor și nevoilor lor educaționale; activitatea de predare presupune nu numai transmiterea de cunoștințe, ci și formarea de competențe, comportamente, atitudini, conduite, etc.; activitatea de predare să

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

dea posibilitatea elevilor să realizeze transferal de cunoştinţe şi de competenţe, în amnieră intra- şi interdisciplinară; activitatea de predare să se deruleze în context educaţionale care să realizeze legătura dintre activitatea instructiv-educativă din şcoală şi viaţa cotidiană.

- *Principii care se referă la activitatea de evaluare*: activitatea de evaluare didactică reprezintă o dimensiune esenţială a procesului curricular şi o practică sistematică în sala de clasă; evaluarea didactică trebuie să se realizeze prin valorificarea unor strategii de evaluare flexibile, respectiv a unor metode, tehnici şi procedee de evaluare diverse, adecvate contextelor educaţionale; evaluarea didactică trebuie să reprezinte un proces formative şi reglator, care informează agenţii educaţionali în legătură cu calitatea şi rezultatele activităţii instructiv-educative; evaluarea trebuie să îi ajute pe elevi să realizeze o autoevaluare corectă şi să îşi optimizeze permanent rezultatele şcolare; evaluarea se fundamentează pe standarde curriculare de performanţă, orientare spre ceea ce va fi elevul capabil să realizeze la finalizarea parcursului său şcolar şi la intrarea în viaţa social.

Modele de concepere a curriculum-ului. Construcţia curriculum-ului presupune concepere teoretică iniţială, respectiv concepere, proiectare, planificare, dar şi punere în aplicare, evaluare, recuperare, valorizare. Atributele unui curriculum sunt: ordonat, sistematic, amplu, eşalonat, flexibil, repliabil, reconfigurabil. În metodologia curriculum-ului s-au conturat patru modele de concepere anticipativ-teoretică a curriculum-ului, care influenţează şi aspectele practice: modelul rational, modelul expres-finalist, modelul processual, modelul situational. *Modelul raţional de concepere a curriculum-ului* - bazele acestui model au fost puse de R. Tyler, care consider că un curriculum se bazează structural pe finalităţi clare, conţinuturi atent selectate şi delimitate, mijloace bine precizate şi pe modalităţi de evaluare. Modelul consider că obiectivele sunt esenţiale, de aceea este necesar şi fie formulate şi integrate în sisteme obiective, în funcţie de care se aleg experienţele de învăţare. *Modelul expres-finalist de concepere a curriculum-ului* - valorizează obiectivele învăţării, dar liberalizează mijloacele de atingere a lor, considerându-le puţin cunoscute, întâmplătoare, la îndemână sau chiar necunoscute. Sporeşte în parte flexibilitatea curriculum-ului în sensul unei anumite diviuni a muncii, care diminuează responsabilitatea creatorilor de curricule, lăsând în responsabilitatea educatorilor opţiunea pentru experienţe de învăţare, condiţii de învăţare, în virtutea orientării finaliste preexistente. Reprezentativ pentru această perspectivă este modelul lui Taba, care identifică ariile problematice ale unui curriculum şi pune în legătură marile teme şi propuneri curriculare, pe mai multe niveluri de concepere a curriculum-ului. *Modelul situaţional de concepere a curriculum-ului* - model slab structurat, dar cel mai puţin rigid. Nu se sprijină nici pe obiective, nici pe mijloace riguros prestabilite. Devin valori în sine elasticitatea, flexibilitatea, creativitatea contextuală, liberul arbitru şi iniţiativa creatorilor de curriculum, ca şi a educatorilor şi educaţilor. Modelul situaţional se bazează pe analiza culturală a instituţiei şcolare. Se recomandă o analiză atentă atât a nevoilor, cât şi a resurselor, atât a indivizilor educabili, cât şi a grupului-clasă şi a şcolii ca entitate. *Modelul procesual de concepere a curriculum-ului* - ignoră în mod deliberat prefigurarea produsului intervenţiei educative, în acest sens apropiindu-se de modelul situaţional. Fără a se neglija cu desăvârşire produsul ca atare, se apreciază în mod expres, procesul care se desfăşoară în şcoală, în sensul învăţării, completării, restructurării/destructurării experienţelor elevilor. În acest model, activitatea în sine dobândeşte maximă importanţă şi nu finalitatea expresă. Modelul procesual presupune mai ales provocarea de experienţe de învăţare care, probabil, vor duce la efecte dezirabile, ce vor sprijini obţinerea rezultatului scontat. După ce în anul 2008, s-a elaborat Curriculum-ul pentru educaţia timpurie, în care noţiunea de „integrarea” era un laitmotiv, reforma curriculară a continuat cu ciclul achiziţiilor fundamentale, în 2012.

Predarea integrată. Educaţia reprezintă axul principal al formării personalităţii umane. Platon afirmă că: „nu este nimic mai dumnezeiesc decât educaţia, prin educaţie omul

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

ajunge într-adevăr om". În această perioadă asistăm la dezvoltarea unei noi abordări educaţionale, care determină organizarea şi trăirea unor experienţe de învăţare ţinând seama de cerinţele viitorului şi de necesitatea producerii unor schimbări dorite în comportamentul copilul de astăzi. Problemele concrete de viaţă, ce trebuie rezolvate zi de zi, au un caracter integrat şi nu pot fi soluţionate decât apelându-se la cunoştinţe, deprinderi, competenţe ce nu sunt încadrate în contextul strict al unui obiect de studiu. Abordarea integrată a curriculum-ului pune accentul pe formarea unor competenţe, atitudini şi valori transversale şi transferabile, utile pentru dezvoltarea personală şi socială a elevilor. Curriculum-ul integrat presupune o anumită modalitate de predare şi o anumită modalitate de organizare şi planificare a instruirii ce produce o inter-relaţionare a disciplinelor, astfel încât să răspundă nevoilor de dezvoltare a elevilor. Evoluţia practicii pedagogice contemporane cunoaşte o dinamică importantă. La noi în ţară, s-a propus un astfel de curriculum integrat pentru prima dată în anul 2008, la grădiniţă, iar în anul 2012 pentru clasele pregătitoare, întâi şi a doua. Integrarea curriculară îşi manifestă beneficiile la clasele pre-primare şi primare şi se datorează atât particularităţilor de învăţare a copiilor, cât şi modului de organizare a predării. Curriculum integrat şi predarea integrată presupun mai mult decât o schimbare de curriculum şi strategie de predare, presupun abordări şi perspective ce depăşesc graniţele specializate ale paradigmelor educaţionale şi ale modelelor teoretic – explicative şi practice. De aceea, în continuare voi enumera câteva dintre *beneficiile abordării curriculum-ului de tip integrat*:

- hrăneşte şi refortifică abilităţile şi cunoştinţele învăţate într-o arie de studiu şi le utilizează în alta;
- conferă elevilor experienţe academice din ce în ce mai bogate extinzând contextul şi aplicabilitatea deprinderilor şi informaţiilor lor;
- eficientizează utilizarea timpului de învăţare pentru cunoştinţele, competenţele dintr-o arie spre a fi utilizate ca suport în alta.
- Angajarea responsabilă a elevilor în procesul învăţării;
- Încurajarea comunicării şi a relaţiilor interpersonale prin valorificarea valenţelor formative ale sarcinilor de învăţare în grup prin colaborare;
- Transformarea cadrului didactic în factor de sprijin, mediator, facilitator şi diminuarea funcţiei sale de ,, furnizor de informaţii".

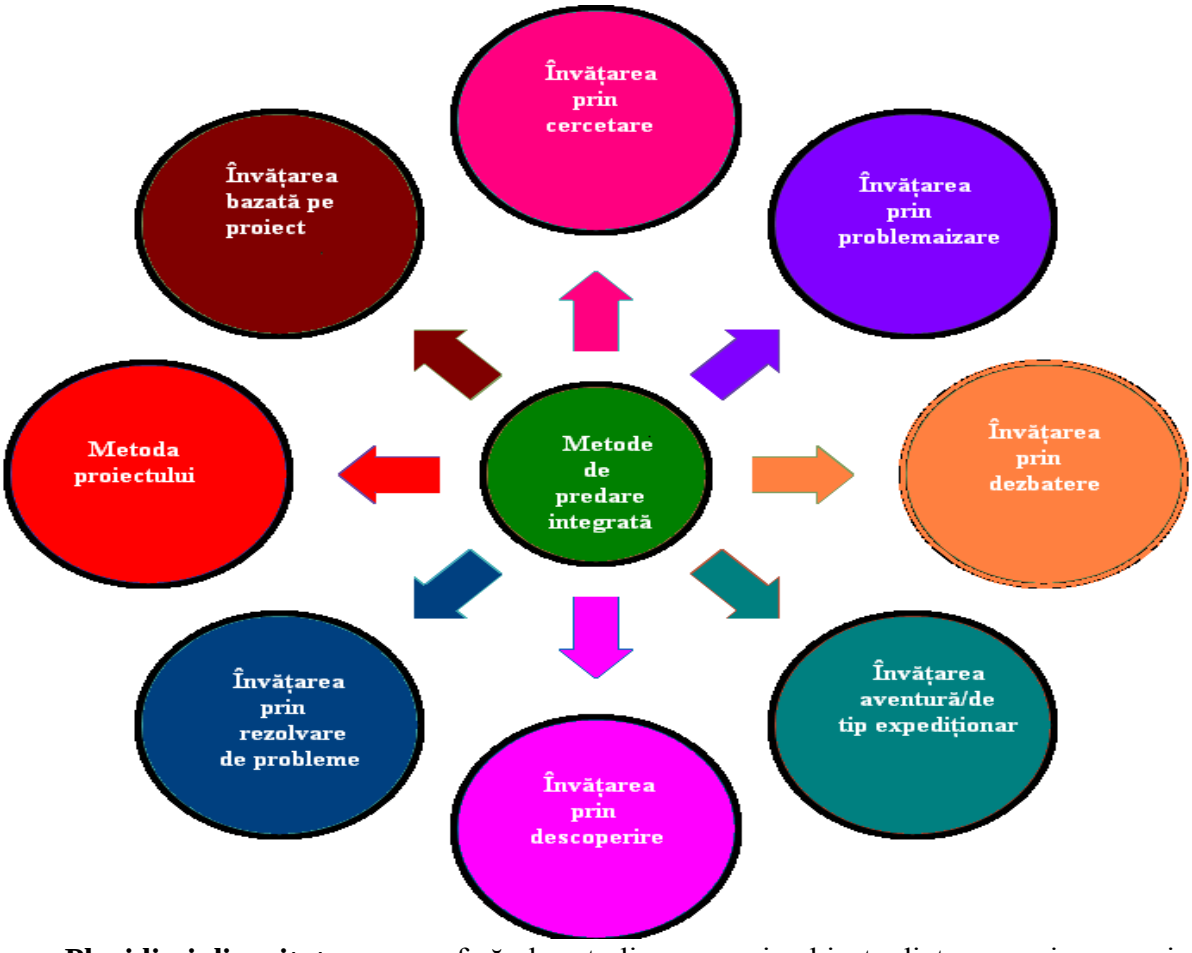
În accepţiune modernă, metodele de învăţământ reprezintă modalităţi de acţiune, instrumente cu ajutorul cărora elevii sub îndrumarea profesorului sau în mod independent, îşi însuşesc cunoştinţe, îşi formează şi dezvoltă priceperi şi deprinderi intelectuale şi practice, aptitudini, atitudini. Atât succesul şcolar cât şi succesul în viaţa personală şi socială este dat tocmai de capacitatea de a ieşi din tiparul unei discipline şi de a realiza conexiuni şi transferuri rapide între discipline, pentru rezolvarea problemelor concrete din viaţa de zi cu zi. Activitatea integrată aduce mai multă coerenţă în procesul de predare-învăţare şi se dovedeşte a fi o soluţie pentru o mai bună corelare a activităţilor de învăţare cu viaţa societăţii, cultura şi tehnologia didactică. Cele mai productive strategii şi metode de predare integrată, recunoscute ca promotoare ale unei învăţări autentice-eficiente sunt:

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

1.Treptele integrării curriculare. În abordarea integrată a curriculumului se disting mai multe trepte: *monodisciplinaritatea, multidisciplinaritatea, pluridisciplinaritatea, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea.*

Monodisciplinaritatea este centrată pe obiecte de studio independente și pe specificul acestora. Acesta presupune acțiunea de a aborda un proiect sau de a rezolva o problem din perspectiva unei singure discipline. Avantajele monodisciplinarității sunt: creșterea coerenței interne a disciplinei de studiu; creșterea relevanței predării prin îmbogățirea activităților de învățare și prin stimularea realizării de legături între conținuturi; creșterea eficienței învățării; schimbarea percepției celui care învață despre disciplina respectivă.

Multidisciplinaritatea presupune abordarea unei teme din perspectiva mai multor discipline independente, fără a altera structura acestora. Avantajele multidisciplinarității sunt: încurajează realizarea de planificări corelate, care presupun corelarea predării conținuturilor la diverse discipline; permite elevilor să realizeze legături între conținuturile diverselor discipline; contribuie la o mai bună înțelegere a unor teme care nu pot fi lămurite integral în cadrul unei discipline.

Pluridisciplinaritatea se referă la studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină, prin intermediul mai multor discipline deodată. **Interdisciplinaritatea** promovează o viziune asupra cunoașterii și o abordare a curriculumului care aplică în mod conștient metodologia și limbajul din mai multe discipline pentru a examina o temă centrală, o problemă. Spre deosebire de multidisciplinaritate, care presupune o simplă corelare a disciplinelor, interdisciplinaritatea presupune o intersectare a diferitelor arii curriculare. Ea presupune interacțiunea deschisă între anumite competențe sau conținuturi interdependente, proprii mai multor discipline. Avantajele interdisciplinarității sunt: încurajarea pedagogiilor

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

active și a metodologiilor participative (învățarea prin cooperare, învățarea pe bază de proiect); permite colaborarea direct și lucrul în echipă între specialiștii mai multor discipline; contribuie la crearea unor structure mentale și acțional-comportamentale flexibile și integrate, cu mare potențial de transfer și adaptare. **Transdisciplinaritatea** reprezintă gradul cel mai elevat și mai complex de integrare a curriculum-ului, mergând deseori până la fuziune, care duce la apariția unor noi câmpuri de investigație, la proiecte integrate sau programe de cercetare ce valorizează o nouă paradigmă.

2. Specificul strategiilor de predare integrate. Strategiile de instruire, ca interacțiuni între strategiile de predare și cele de învățare, reprezintă moduri de abordare și acțiune, structure procedural, combinare de metode, mijloace, forme de organizare. Strategiile de învățare sunt definite ca planuri generale de abordare a sarcinilor de învățare. Dintr-o perspectivă culturală, strategia conține: instrumentarul învățării, demersal învățării, gradul de coordonare sau directivitate a învățării, inserția socio-afectivă, gestionarea timpului. De asemenea, strategia didactică este modalitatea eficientă prin care profesorul îi ajută pe elevi să acceadă la cunoaștere și să-și dezvolte capacitățile intelectuale, priceperile, deprinderile, aptitudinile, sentimentele și emoțiile. Ea se constituie dintr-un ansamblu complex și circular de metode, tehnici, mijloace de învățământ și forme de organizare a activității, complementare, pe baza cărora profesorul elaborează un plan de lucru cu elevii, în vederea realizării cu eficiență a învățării. Strategiile didactice interactive stau la baza unui process de învățare activ, în cadrul căruia, cel care învață acționează asupra informației pentru a o transforma într-una nouă, personal și interiorizată.

Modalități de pregătire a demersurilor strategice de tip integrat: cercetarea designului domeniilor de cunoaștere și a zonelor de integrare; flexibilitatea schemei orare, a plajei temporare disponibile la nivel săptămânal, semestrial; pregătirea și promovarea unor strategii centrate pe elev; valorificarea interactivității și a valențelor formative ale grupului; predarea în echipă; promovarea parteneriatului profesor-elev în procesul instructiv-educativ.

Principiile care stau la baza construirii strategiilor didactice interactive valorificate de modelul predării integrate sunt: elevii își construiesc propriile înțelesuri și interpretări ale instruirii; scopurile instruirii sunt discutate, negociate, nu impuse; sunt promovate alternative metodologice de predare-învățare-evaluare; sarcinile de învățare vor solicita informații transdisciplinare și analize multidimensionale ale realității; evaluarea va fi mai puțin criterială și mai mult reflexive, integrand metode alternative de evaluare; sunt promovate învățarea prin descoperire și rezolvarea de probleme.

3.Strategii și metode de predare integrate. Conceptul „metodă de învățământ" păstrează și în present semnigicația originară, împrumutată din grecescul „methodos" cee ace înseamnă drum spre, cale de urmat – în vederea atingerii unor scopuri determinate în prealabil. Această semnificația s-a păstrat în zilele noastre, însă sfera și conținutul noțiunii s-au extins. În accepțiune modernă, metodele de învățământ reprezintă modalități de acțiune, instrumente cu ajutorul cărora elevii sub îndrumarea profesorului sau în mod independent, își însușesc cunoștințe, își formează și dezvoltă priceperi și deprinderi intelectuale și practice, aptitudini, atitudini. Cele mai productive strategii și metode de predare integrate, recunoscute ca promotoare ale unei învățări autentice-eficiente sunt: *Învățarea prin dezbatere* - este o metodă care constă în prezentarea unor întrebări, teme, probleme etc., care sunt supuse spre analiză și soluționare unei clase, unui grup. Stimulând inițiativa și participarea fiecăruia la obținerea rezultatului, această metodă presupune intervenția și participarea fiecăruia la obținerea rezultatului, această metodă presupune intervenția educatorului, care schițează pașii necesari și coordonează părerile și soluțiile participanților dirijându-le spre obținerea rezultatului adevărat. *Învățarea prin problematizare* - este o metodă de tip euristic, folosită în procesul de învățământ cu scopul de a declanșa activitatea independent a elevului, gândirea și efortul personal al acestuia. Problematizarea sporește considerabil eficiența lecțiilor, deoarece

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

antrenează multirateral elevului (gândire, fantezie creatoare, acțiune etc.). Problematizarea aplicată în predarea oricărui obiect de învățământ, în funcție de scopul instructive sau educative urmărit, de specificul disciplinei respective și de nivelul de dezvoltare psihică și social a elevilor. Problematizarea se înscrie printre coordonatele esențiale ale modernizării învățământului, stimulând creativitatea cadrelor didactice și a elevilor. *Învățarea prin încercare* și eroare - se definește ca fiind încercarea unui șir de soluții pentru a răspunde la o soluție data, cu părăsirea soluțiilor care se dovedesc a fi greșite și cu deprinderea soluției care satisfice, rezolvând problema. *Învățarea senzorio-motorie* - conținutul ei îl reprezintă ansamblul coordonărilor senzorio-motorii, priceperile și deprinderile exprimate în performanțe practice, care achiziționate de către copii, contribuie la dezvoltarea lor biologică, biopsihică și psihomotorie.

Dimensiunea integrată a curriculum-ului presupune, atât relaţionarea disciplinelor şcolare cu scopul de a evita izolarea lor tradiţională, cât şi acţiunea de a asocia diferitele obiecte de studiu, din acelaşi domenii diverse într-una şi aceeaşi planificare a învăţării. După cum afirmă J. Piaget „ cunoştinţa provine din acţiune", iar didactica modernă subliniază faptul că elevul nu mai este receptor de informaţie, ci subiect al cunoaşterii şi acţiunii. Predarea integrată a cunoştinţelor este considerată o strategie modernă de organizare şi desfăşurare a conţinuturilor, iar conceptul de activitate integrată se referă la o acţiune în care se îmbrăţişează metoda de predare-învăţare a cunoştinţelor, îmbinând diverse domenii şi constituirea deprinderilor şi abilităţilor elevilor.

BIBLIOGRAPHY

Apetroaiei, E. (2009). *Strategii activ-participative în predarea –învățarea limbii și literaturii române*. Pitești: Paradigme

Bcajan, E.-O., (2014). *„Aplicații ale predării integrate la ciclul achizițiilor fundamentale"*, Bacău: Rovimed Publishers

Borzea, P., A., (2017).*Integrare curriculară şi dezvoltarea capacităţilor cognitive,* Iași: Editura Polirom

Leonte, R., Stanciu, M.(2004). *Strategii activ-participative de predare-învăţare în ciclul primar* Bacău: Casa Corpului Didactic

Mitu, F. (2006). *Metodica predării-învățării integrate a limbii și literaturii române în învățământul primar,* București: Humanitas Educațional

Molan, V., (2016). *Didactica disciplinelor „Comunicare în limba română" și „Limba și literatura română" din învățământul primar,* București: Miniped

BDD-A28635 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)